

Ki te uru atu ki NZBMDR, me mātua tuku atu he wāhanga o te toto ki tētahi Ratonga Pūtahi Tuku Toto o Aotearoa (NZBS), ki te waka haere rānei. Ka uia kia whakakīa e koe tētahi puka whakaaetanga a NZBMDR e whakaae ana kia tangohia he toto hei whakamātautau tātari pūtautau.

Mō ngā kaituku kua oti te whakamātautau i mua, e taea te uru atu ki te ipurangi ki www.bonemarrow.org.nz i te korenga o te whakamātauranga toto anō e hiahiatia ana. Mō ētahi atu kōrero me mātua whakapā ki NZBMDR.

Kia mōhiotia kei hea te pūtahi tuku toto e pātata ana ki a koe, ki te whakarite rānei i tētahi hui ki te tuku toto me waea atu ki 0800GIVE BLOOD (0800 448 325), me toro atu rānei ki www.nzblood.co.nz.

Kia rēhita rawa mai koe hei kaituku torohū, ka whakaurua tō rēkoata tātari pūtautau ki tētahi pātengi raraunga ā-motu, ka whakatauritea hoki ki ngā tūroro puta noa i te ao e hiahiatia ana ki te whakawhiti roro wheua. Ina kitea kua ōrite koe ki tētahi tūroro ka uia anō koe mehemea tō hiahia ki te tuku tonu i ū pūtai tātā roro wheua. Ka whakapā atu a NZBMDR ki a koe mehemea e tautuhia ana koe hei kaituku torohū ōrite mō tētahi tūroro.

Te noho muna

Ka noho muna ngā kōrero ake mōu. Tō momo tātari pūtautau, tō pakeke, tō momo ira me tō momo tangata ka whakaurua ki NZBMDR mā tētahi tikanga tau. Ko tōu ake tikanga tau, ngā kōrero mō te ira me te hauora anake ngā mea ka whakaputaina ki ngā pūtahi whakawhiti whēkau. Ko ngā kōrero whaiaro mōu e kore e tohaina ki tētahi atu i waho atu o NZBMDR ki te kore koe e whakaae.

E taea rānei te tīni i ōku whakaaro?

Ki te mea ka whakapā kōrero atu tētahi ki a koe hei kaituku torohū, tērā pea ka whakahēngia e koe nā te mea kua ngoikore tōu hauora, he nui noa atu ngā take whānau, te mahi rānei. Engari tērā hoki te aukatinga mō te tūroro, e kore ā muri e hokia. Arā, kotahi wiki i mua o te whakawhiti roro wheua, ka patua te roro wheua kino ki te haumanu hahau me te haumanu iraruke. He mate te mutunga iho o tēnei whakahaaere ki te kore he whakawhitinga oranga ki te pūtai tātā roro wheua pai. I tēnei wā tonu me whai kia tutuki tāu i ūtai ai.

He utu māku?

Ko te wā te utu nui ki a koe. Mā NZBMDR e utu ngā mahi e pā ana ki te tuku pūtai tātā, tae noa ki te utu mō te rongoa, te haerenga me te nōhangā mōu me tētahi tangata tautoko i a koe.

E pai ana kia whakamātauria ahau mō tētahi tangata anake e mōhio ana ahau?

Ko ngā whanaunga tata anake o te tūroro ngā mea ka whakamātauria mō tētahi tangata. Tērā pea e kipakipa ana tō manawa nā te mea he whanaunga tata tētahi ki a koe. Heoi anō, me uua ka ōrite koe ki a ia. Kia mōhio koe ko te mea nui he tokomaha ngā tūroro e hiahia ana ki te whakawhiti pūtai tātā. Mā te uru ki NZBMDR, ka kōwhiria koe ki te āwhina i tētahi tūroro ahakoa ko wai, ahakoa ki hea i te ao.

Mō ētahi atu kōrero me whakapā atu ki www.bonemarrow.org.nz

me whakapā rānei ki a mātou ki:

Waea: 0800 800 256 or (09) 523 5756

Kāinga noho: PO Box 74 336, Auckland 1546

Īmēra: nzbdmr@nzblood.co.nz

RĒHITATANGA TUKU RORO WHEUA O AOTEAROA

Mehemea he Māori, he Poronīhia rānei ōu tūpuna

(tētahi atu momo tangata whāiti rānei o Aotearoa)

Ko koe tonu pea te ūritenga e ora ai tētahi.

Me kuhu koe ki te Rēhita Tuku Roro Wheua o Aotearoa.

Ki te pēnei koe, ko te oranga rānei, ko te matenga rānei o tētahi e minamina ana ki te whakawhitinga roro wheua.

Ia tau, he tokomaha ngā tāngata ka pāngia e te mate ruru toto, e tētahi mate toto nui rānei.

I te nuinga o te wā ko te whakawhiti roro wheua te tūmanako mō te oranga.

He wāhanga te Rēhita Tuku Roro Wheua o Aotearoa (NZBMDR) nō tētahi rōpū ā-ao e tuku noa ana i ngā pūtau o ū rātou roro wheua ina ōrite ki tētahi tūroro e hiahia ana ki te whakawhitinga roro wheua.

Me āta whakaaro mārire, me whakaū hoki mehemea tō whakataunga he whakauru ki te NZ Bone Marrow Registry, arā, te NZBMDR. Me āta pānui ēnei kōrero i mua i tō whakataunga ki te uru ki te rēhita.

I tēnei wā tonu, e rapu ana a NZBMDR i:

- ngā tāngata e 18-40 te pakeke, he toto Māori, he toto Poronīhia, (he uri rānei nō tētahi momo tangata whāiti o Aotearoa)
- ngā tāngata rānei e 18-60 te pakeke (ahakoa te momo tangata) kua oti kē te whakamātautau tātari-pūtautau hei kaituku mōtepe, mō tētahi rēhita roro wheua rānei nō tāwāhi, ā:
 - he tāngata kua ea i a rātou ngā hiahia o te Ratonga Toto o Aotearoa ki te tuku toto
 - ngā tāngata e hiahia ana ki te tuku roro wheua ki te tangata ahakoa ko wai, ahakoa nō hea ia i te ao

Ko te taipitopito ā-momo tangata o te kaituku me tōna kaiwhiwhi me tino tata e ai ki te tātari-pūtautau. Nā te mea he taonga tuku iho te tātari-pūtautau, ko te tikanga, e ōrite ana te tūroro ki tētahi o tōna whānau ake, ōna whanaunga tata rānei. O ngā tūroro e toru, kotahi anake ka ōrite te tātari-pūtautau ki tētahi o tōna whānau. Mehemea kāore e kitea he roro wheua ōrite i te whānau, kātahi tētahi rapunga i te kaituku whanaunga kore ka tīmata. Ko te tikanga, ka ōrite te tūroro ki tētahi atu o tōna momo tangata, o tōna heke tupuna rānei.

E wātea ana ngā tūroro Pākehā ki ngā kaituku miriona o Úropi i runga i ngā rēhitatanga ā-ao, tēnā i te hunga Māori me te Poronihia, he manomano iti ngā kaituku. Waihoki te momo tangata o Aotearoa, (he whāiti tonu te hunga kaituku). Nā tēnei āhuatanga e manahau ana te rapu i ngā uri Māori, Poronīhia hoki, me ngā uri o ngā momo tāngata whāiti o Aotearoa hei kaituku.

Ka ahatia mēna e ōrite ana ahau hei kaituku?

Ina kitea he kaituku ōrite, he mea nui tonu ki a mātou tōu oranga, i mua, i muri hoki o te tukunga. Ka whakamātauria tōu oranga e tētahi tohunga mana motuhake, māna hoki e āta whakamahuki ake te mahi me te whakautu i ngā pātai.

Pēhea ai te kohikohi o ngā pūtau tātā roro wheua?

He pūtautau te roro wheua i roto i te arearenga wheua e whakaputa ana i te pūtau tātā. Ka pakari ēnei ko te pūtau toto huhua tōna putanga. Ehara te tuku roro wheua i te tukunga o te wheua tonu, engari he tango i ngā pūtau tātā e tupu ana i roto i te wheua. He mea whakakao ngā pūtau tātā i tētahi hōhipera, i tētahi pūtahi tuku toto rānei i Tāmaki, i Pōneke me Ōtautahi. E rua ngā tikanga o te kohikohi:

1. Te Tukunga ā-paenga i te Pūtau Tātā Toto

Ko te tikanga, he iti te tau o ngā pūtau tātā o te roro wheua e hurihuri haere ana i tō ia toto. Ki te whakanui ake i te tau, ia rā mō ngā rā e whā i mua o te whakahaerenga ka werohia ā-raro o te kiri ki tētahi matū āhua rite ki te taiaki. Ko te G-CSF tōna ingoa. Ka tangohia te toto i tētahi iaia o tō kikopuku (pēnā i te tuku toto), ā, ka rere atu ki tētahi mīhini whakawehē pūtau ki konā tangohia ai ngā pūtau tātā. Ko te toenga o tō toto ka whakahokia tonutia atu ki tō tinana. E toru ki te whā hāora te roa o tēnei whakahaerenga, kāore hoki he take o te rehu tokitoki. Ka mutu tēnei, kei te wātea ki te hoki ki te kāinga.

He aha ngā tūponotanga māku?

I te nuinga o te wā, e pai ana te G-CSF. Heoi anō, i te roanga o ngā werohanga tērā pea ka pā te mamae ki te wheua me te pānga hoki ū ki ngā tohumate o te rewharewha. Mā te rongoā paracetamol hei whakangāwari te mamae. He nui noa atu ngā tau e whakamahia ana te G-CSF i roto i ngā tūroro. Te āhua nei, he haumanu ngā huanga o ngā whakahaerenga poto i roto i ngā kaituku tonu.

2. Te kohikohi wheua papatoiakē

He mea kohikohi hoki he pūtau tātā nō ngā roro wheua i ngā kōiwi o te papatoiakē mā te ngira me te pūwero. Mā te rehu tokitoki e taea ai. E āhua rua hāora ana te roa o tēnei whakahaerenga. Mō te hokinga o te kaituku ki tōna anō oranga, he rerekē mō tēnā, mō tēnā. E wātea ana ngā kaituku ki te hoki ki te kāinga i te rangi i muri mai, me te whai tonu i āna anō mahi e rua, e toru rā rānei i muri mai. He matomato te tupu mai anō o te roro wheua hei whakakī i ngā pūtau i tukungia atu.

He aha ngā tūponotanga māku?

Ina pēnei te whakahaere, e rite ana ngā tūponotanga o te tuku pūtau tātā ki tēnā e pā ana ki te rehu tokitoki. Ki te whakawhāiti i ngā tūponotanga ka āta whakamātauria koe. He iti noa iho te pātanga o tētahi raru nui ki te tangata hauora pai. Engari anō ētahi atu tāngata ka pāngia e te whakapairuaki, ka marū, ka pā mamae, ka auhi rānei mō ētahi rangi torotoru.